

**Odpowiedzialność
odszkodowawcza
rzekomo uprawnionego
z praw własności
intelektualnej
za bezpodstawne
wezwanie do zaniechania**

Wstęp

Sytuacja prawna uprawnionego z zakresu praw własności intelektualnej niewątpliwie różni się od sytuacji prawnej uprawnionego z zakresu innych („materialnych”) praw podmiotowych. Nie wdając się w tym miejscu w szczegółowe rozważania, należy przede wszystkim wskazać na różnicę posiadającą fundamentalne znaczenie z perspektywy problemu badawczego opisywanego w niniejszej pracy, a mianowicie na daleko idącą trudność w dokonaniu przez uprawnionego weryfikacji, czy w konkretnym stanie faktycznym dochodzi do wkroczenia w zakres przysługującego mu prawa podmiotowego, a w konsekwencji na trudność w ustaleniu, czy w danej sytuacji dochodzi do naruszenia jednego z praw własności intelektualnej. Trzeba bowiem zauważyć, że w przypadku „klasycznych” praw podmiotowych, takich jak np. prawo własności, w większości przypadków możliwa jest relatywnie łatwa ocena tego, czy działania osób trzecich wchodzi w jakikolwiek sposób w zakres wyłączności uprawnionego, np. przez unieвозмоwienie mu korzystania z należącej do niego nieruchomości. Tymczasem prawa własności intelektualnej stanowią prawa na tzw. dobrach niematerialnych, takich jak np. utwór czy wynalazek, które cechuje brak materialnej postaci. Konsekwencją takiego stanu rzeczy są wskazane wyżej problemy przy dokonywaniu oceny tego, czy w konkretnym stanie faktycznym doszło do naruszenia prawa podmiotowego.

Należy zauważyć, że omówiona wyżej specyfika praw podmiotowych z zakresu własności intelektualnej przekłada się nie tylko na sytuację uprawnionego, lecz również na sytuację podmiotów trzecich wobec niego, które według uprawnionego, wkroczyły w zakres przysługującego mu monopolu prawnego. W szczególności trzeba wskazać na te sytuacje, gdy przedmiotem realizacji staje się roszczenie o zaniechanie, które powstaje w takiej sytuacji, gdy doszło już do naruszenia prawa podmiotowego, bądź też wtedy, gdy istnieje groźba naruszenia takiego prawa. Pozaprosową formę realizacji omawianego roszczenia stanowi działanie polegające na ostatecznym przedsądowym wezwaniu do zaniechania. Jeżeli w konkretnej sytuacji okaże się *ex post*, że prawo podmiotowe, którego dotyczy wezwanie do zaniechania, w rzeczywistości nie przysługiwało w ogóle wzywającemu w chwili wystosowania przez niego wezwania do zaniechania lub też, jeżeli okaże się, że przedmiotowe prawo przysługiwało mu w zakresie węższym, niż zostało to opisane w wezwaniu, to powstaje w związku z tym pytanie, czy, a jeżeli tak, to na jakich zasadach, można rzekomo uprawnionemu (wzywającemu) przypisać ewentualnie odpowiedzialność za szkodę, którą adresat wezwania poniósł na skutek zastosowania się do treści żądania zawartego w wezwaniu. Trzeba bowiem zauważyć, że immanentnym skutkiem zastosowania się rzekomego naruszcyciela do otrzymanego wezwania jest zaprzestanie planowanej lub prowadzonej uprzednio przez wzy-

wanego działalności gospodarczej w zakresie dotyczącym prawa podmiotowego, którego dotyczy wezwanie. W konsekwencji naturalne jest, że na skutek podjęcia takiej decyzji rzekomy naruszciciel poniesie istotny uszczerbek, przede wszystkim majątkowy, w postaci np. braku możliwości wprowadzenia do obrotu mebli wyprodukowanych według wzoru przemysłowego, nakładów finansowych koniecznych dla wdrożenia produkcji oraz marketingu nowego modelu mebli *etc.*

Ze względu na to, że zagadnienie odpowiedzialności odszkodowawczej za bezpodstawne wezwanie do zaniechania jednego z prawa własności intelektualnej nie doczekało się wyraźnej regulacji w polskim porządku prawnym, konieczne jest postawienie pytania o to, czy – a jeżeli tak, to na jakich zasadach – możliwa jest przedmiotowa odpowiedzialność bezpodstawnie wzywającego. Niniejszą pracę należy rozpocząć od próby zdefiniowania pojęcia bezpodstawnego wezwania do zaniechania, co posiada doniosłe znaczenie z perspektywy dalszych rozważań dotyczących ewentualnej podstawy prawnej odpowiedzialności odszkodowawczej, albowiem brak możliwości uznania danego działania za wezwanie do zaniechania, a precyzyjniej, za bezpodstawne wezwanie do zaniechania, wyłączy jakąkolwiek możliwość dalszej analizy prawnej z tej perspektywy. Dla ustalenia podstawy omawianej odpowiedzialności odszkodowawczej należy sięgnąć do zagranicznych porządków prawnych, a mianowicie do brytyjskiego oraz niemieckiego porządku prawnego, albowiem stanowią one z jednej strony przykłady takich systemów prawnych, gdzie odpowiedzialność prawna za dokonanie wskazanego czynu została *expressis verbis* uregulowana (Wielka Brytania), a z drugiej, stanowią egzemplifikację systemu prawnego, gdzie od wielu lat możliwa i niekwestionowana jest odpowiedzialność odszkodowawcza bezpodstawnie wzywającego pomimo braku wyraźnej ustawowej regulacji w tym zakresie (Niemcy), co może stanowić wartościowy punkt odniesienia dla analizy polskiego systemu prawnego z perspektywy problemu badawczego niniejszej pracy. Należy podkreślić, iż przedmiotem rozważań jest nie tylko możliwość przypisania bezpodstawnie wzywającemu odpowiedzialności odszkodowawczej, lecz również przesłanki takiej odpowiedzialności, jej zakres oraz ewentualne okoliczności egzoneracyjne, których zaistnienie pozwoli wzywającemu na uniknięcie odpowiedzialności za dokonany czyn.

Na koniec trzeba zaznaczyć, iż ilekroć w niniejszej pracy jest używane pojęcie prawa własności intelektualnej oraz ilekroć nie wskazano inaczej, to należy je rozumieć jako – zgodnie z przyjętym w doktrynie stanowiskiem – gałąź prawa obejmującą prawo autorskie (w tym prawa pokrewne), prawo własności przemysłowej, a także inne, „nowe” przedmioty ochrony, takie jak bazy danych niespełniające przesłanek do uznania ich za utwór w rozumieniu prawa autorskiego i chronione tzw. prawem *sui generis*, a także, odmiany roślin¹.

¹ Por. T. Targosz, Stosunek praw wyłącznych do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, w: J. Ożegalska-Trybalska, D. Kasprzycki (red.), Aktualne wyzwania prawa własności intelektualnej i prawa konkurencji. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Michałowi du Vallowi, Warszawa 2015, s. 724.

[Przejdź do księgarni →](#)



ksiegarnia.beck.pl